

Sẽ gần gũi với mặt địa lý, sức mạnh tăng trưởng không phải là yếu tố Philippines lý do chấp nhận thỏa hiệp với Trung Quốc. Việt Nam, một quốc gia gần với mặt địa lý, có một mối quan hệ lịch sử phức tạp với Trung Quốc nhưng vẫn kiên cường và giữ vững được các lập trường của mình? Đây là lý do Philippines học hỏi?

Còn cho đây là những ngày đầu của nhiệm kỳ, những tân tăng trưởng lo lắng của Philippine, ông Rodrigo Duterte, đã ngày càng thể hiện ý định đối ngoại độc lập chính

sách cũng rên với Biển Đông và xu hướng dấn dẫm vào liên minh của người tiến nhiêm, mà thay vào đó là lựa chọn hướng nghiêng về phía Trung Quốc.

Khuynh hướng Philippines đối người mối quan hệ với các công quốc phản ánh nhu cầu yêu tế khác nhau. Một là sự thiếu vắng truy cập thông tin duy chỉ là lờ mờ. Điều này thể hiện rõ trong các ưu tiên của Duterte khi đặt các thách thức trong nước lên trên các vấn đề an ninh liên quan đến bên ngoài, ngay cả khi vấn đề an ninh bao hàm sự xâm lấn có tính chất chiến lược của Trung Quốc trong khu vực được quy định kinh tế của Philippine, một hành động vi phạm pháp luật rõ ràng đã được phán quyết của Tòa trọng tài tại La Hay cho ra. Hai là Hoa Kỳ, quốc gia có hiệp ước đồng minh với Manila, thiếu sự quan tâm từng xấp xỉ. Điều này tạo ra những thay đổi, cho dù có là ai phe “ông họ” hoặc “chúng tôi” quan hệ liên minh.

Tại một hội nghị mà tác giả tham gia gần đây, một đại diện đến từ Philippines cho rằng sự “gần gũi” với một địa lý đầy Manila phải chấp nhận thỏa hiệp hơn với Trung Quốc sau năm năm công thông tin với Bắc Kinh và vấn đề Biển Đông. Việt Nam lại cung cấp một kinh nghiệm ngược lại, không chỉ dành cho Philippines.

Việt Nam có đường biên giới chung trên đất liền dài 1.200 km với Trung Quốc đã được phân định bởi thỏa thuận chung. Ngay cả một đường biên giới trên biển được đàm phán cũng có thể tác động làm thay đổi diện mạo của mối quan hệ song phương. Tuy Việt Nam đã giành thắng lợi trong cuộc chiến tranh biên giới năm 1979 với Trung Quốc, chỉ có duy nhất Hà Nội trong các nước Đông Nam Á tuyên bố chấp thuận trên Biển Đông phải đổi một với thể yếu và chiến lược ngày càng trầm trọng. Trong một cuộc khủng hoảng, Bắc Kinh có thể, nếu muốn, triển khai các lực lượng và trí biên giới để gây áp lực với Hà Nội. Không quân Trung Quốc tiến bộ rất nhiều so với thời điểm năm 1979. Tình hình Nam, nơi tập trung nhiều khi tài hội quân và không quân tiên tiến nhất của Trung Quốc, nằm bên sườn bên biển phía bắc Việt Nam, tạo thành một góc khác. Hà Nội cách biên giới Trung Quốc 173km – xấp xỉ khoảng cách từ Canberra đến Bowral - và sẽ ngay lập tức cảm giác đe dọa xung đột nổ ra.

Nếu sự gần gũi là yếu tố quyết định, Việt Nam nên phớt lờ Trung Quốc hơn hẳn tại mối phi. Thay vào đó, nước này đã chứng minh sự chấp thuận đồng rên ro với một chiến lược rất cao, bao gồm cả trong cuộc đời đầu khi Trung Quốc hệ đặt một giàn khoan trong vùng nước tranh chấp năm 2014. Trong trường hợp đó, Việt Nam đã chọn hướng leo thang bằng việc huy động lực lượng biển khiếm tốn của mình để một với giàn khoan và theo sát lực lượng của Trung Quốc trong một tình huống bế

tức kéo dài hai tháng, trong đó va chạm và đả đũa có thể xảy ra bất cứ lúc nào. Cuối cùng, Trung Quốc đã phải chùn bước.

Trong một cuộc xung đột toàn diện, lực lượng vũ trang của Việt Nam có rất ít hy vọng đánh bại PLA của Trung Quốc. Tuy nhiên, trong những năm gần đây, Hà Nội đã phân bổ các nguồn lực khan hiếm để mua sắm bổ sung cho hải quân và không quân của Việt Nam, nhằm nâng cao khả năng của hai lực lượng này với mục đích tạo ra một mối rạn đe dọa tin cậy. Việt Nam hiện là nước nhập khẩu vũ khí lớn thứ tám. Lực lượng cảnh sát biển cũng đã được mở rộng và tiếp nhận sự trợ giúp từ bên ngoài, như trợ giúp hợp của Philippine.

Nếu lực lượng nâng cao năng lực đẩy tham vọng của Việt Nam đang được thực hiện mặc dù chỉ tiêu quốc phòng của nước này xếp xấp xỉ với Malaysia tính cả số đồng đô la và chi cao hơn Philippine một chút. Tuy nhiên, năng lực quân sự của các nước rất khác nhau: Không quân Philippines đã đưa loại máy bay phản lực vào phục vụ mới chỉ gần đây, sau một sự gián đoạn kéo dài, trong khi tuyến đầu của hải quân chỉ là một tàu tuần tra được tân trang được đóng trong thời chiến tranh Việt Nam do Lực lượng bảo vệ bờ biển Hoa Kỳ tặng. Duterte nhằm tái tạo ngành xu hướng hiện đại hóa quân đội vì mục đích phòng thủ đã quá hạn này, và quay lại nhận mệnh nhiệm vụ chung nội địa như là chức năng chính của lực lượng vũ trang.

Ngoài giá trị rạn đe dọa về việc tăng phí tổn đối với Trung Quốc trong khía cạnh quân sự, Việt Nam hiện sử dụng tác phục tiếp giữa ngoại giao và sức mạnh quân sự. Điều này bao gồm các khía cạnh tâm lý, đặc biệt là khả năng hành động độc lập được thể hiện trong việc các lực lượng sẵn sàng chiến đấu ở mức cao. Kho khí tài quốc phòng của Việt Nam bao gồm các radar của Israel, các tên lửa đất đối không S-300, máy bay tấn công Su-27, Su-30MK2 và tàu ngầm Kilo được trang bị tên lửa hành trình tấn công đất liền của Nga. Đây giống như một phiên bản tiệt chủng nhưng vẫn hiệu quả giống hệt những "chống tiếp cận" và "chống xâm nhập" mà Trung Quốc triển khai chống lại các lực lượng của Mỹ.

Hà Nội tiếp tục tránh tâm lý dè dặt rung động bằng cách duy trì chiều sâu của các mối quan hệ quốc tế của mình, ngấm ngấm sự phụ thuộc vào một đồng minh duy nhất, và đảm bảo rằng có các lựa chọn khác để thay thế khi một đối tác chiến lược toàn diện như Nga không còn đáng tin cậy. Sự mở rộng phạm vi chiến lược này là một bước đi chung với Singapore, vượt ra khỏi quốc phòng và ngoại giao. Việt Nam có ý thức theo đuổi việc đa dạng hóa các đối tác kinh tế, thu hút đầu tư bằng một thỏa thuận rộng mở và có tính "chiến lược" như Hiệp định các đối tác xuyên Thái Bình

Đông (TPP) để cân bằng sự phụ thuộc thương mại vào Trung Quốc. Hà Nội theo dõi chặt chẽ với Philippine kiện Trung Quốc ở Biển Đông, ám chỉ rằng Việt Nam sẽ khởi kiện một vài kiện của riêng mình nếu mọi việc biến đổi đi quá xa.

Một cách tự nhiên, lịch sử hiện diện trong các bước đi chiến lược của Việt Nam. Không chỉ đơn giản là các câu chuyện dân gian đã ghi lại lịch sử chung lại và cuối cùng là đánh bại hoàn toàn các đội quân vượt trội hơn và một vài thất bại trong cuộc chiến tranh với Pháp, Mỹ, và chiếm phần lớn lịch sử được lập của Việt Nam là Trung Quốc. Những cuộc đấu tranh đó đã định hình tự duy của lãnh đạo Việt Nam quen với việc tính toán và chấp nhận rủi ro chiến lược. So với những hy sinh trong quá khứ, những rủi ro của việc đứng lên trước Trung Quốc ở Biển Đông là chấp nhận được. Bằng trực giác, Hà Nội nắm được rằng một cách tiếp cận đơn giản chỉ dựa trên việc tránh xung đột và giảm căng thẳng với Trung Quốc chắc chắn sẽ chuộc lấy thất bại.

Bí quyết thực sự của Việt Nam cho thấy rằng quốc gia này có thể có một cách tiếp cận thông minh để với Trung Quốc trong đó kết hợp cạnh tranh, những giai đoạn để đầu, với can thiệp chính trị trực tiếp xuyên. Những dây nóng có thể không được trải lại, và các đặc phái viên đôi khi phải đi đến với sự linh hoạt. Những kênh, bao gồm để thoả hiệp hai bên, nói chung là duy trì trong một mối quan hệ phức tạp trong đó cùng tồn tại được tôn trọng, tuy rằng miễn cưỡng, bất chấp luôn có nguy cơ với chiến lược, tranh chấp và căng thẳng ở Biển Đông. Kẻ thù có thể được tha thứ, nhưng các nước láng giềng là vĩnh viễn.

Việt Nam và Philippine có những truyền thống và nền văn hóa khác nhau, nhưng trong quá trình Manila đặt ngót chuyện hàng đầu các căng thẳng lớn trong nỗ lực tìm kiếm của một chính sách đối ngoại "được lập" hiện nay, quốc gia này nên tìm kiếm để tác chiến lược của mình ở bên kia của Biển Đông để học các kinh nghiệm thực tiễn của chính sách tự chế, báo với lợi ích quốc gia và chung sống với rủi ro chiến lược. Ngay cả một nước Úc xa xôi, bây giờ cũng cảm thấy áp lực trực tiếp của cuộc cạnh tranh chiến lược trong khu vực và là một quốc gia có thiên hướng xem xét mọi vấn đề qua lăng kính liên minh, có thể có một bài học hữu ích từ Việt Nam về cách thực quản lý mối quan hệ trên nhiều lĩnh vực với Bắc Kinh trong đó có cả hợp tác lẫn cạnh tranh.

Theo Euan Graham, [Lowy Interpreter](#)

Trần Ngọc Tú (dịch)

Thị Thanh Hải (hiệu đính)

Bài dịch thuộc bản quyền Nghiên cứu Biển Đông. Mọi người chỉ được dẫn đường link, không được lợi khi chưa có sự đồng ý của Ban Biên tập.